

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. V. Solvuntur Objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

782. Quartò iterum *sess. 14. c. 4.* sic definīt Tridentinum: *Fuit autem quovis tempore, ad impetrāndam veniam peccatorum, hic contritionis motus necessarius: & in homine, post baptismum lapsō, ita demum præparat ad remissiōnem peccatorum, si cum fiducia Divina misericordia, & voto præstandi reliqua, conjunctus sit, quæ ad rite suscipiendum hoc sacramentum requiruntur: ergo motus contritionis est necessarius, ad impetrāndam veniam, & præparat ad remissiōnem peccatorum: adeoque non est ipsa justificatio; nihil enim est necessarium ad impetrāndam seipsum, aut præparat ad seipsum.*

Nec dicas, Concilium tantum loqui de contritione imperfecta, seu attritione; claram enim est, quod loquatur de contritione in genere, & intelligat utramque in specie: atque ita Theologi omnes Concilium explicant in tract. de pœnit. agendo de contritione: & patet legenti citatum caput; nam postea additur: *Etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominēmque DEO reconciliare, priusquam hoc sacramentum actu suscipiatur: quæ verba nemo explicat de contritione imperfecta, seu attritione: bene verò sequentia: Illam verò contritionem imperfectam &c. ergo utraque contritio, quamvis diverso modo, impetrat veniam, & præparat ad remissionem, adeoque neutra est ipsa justificatio. Tandem conclusio validè probatur negativè; quia nulla ratio probat, actum charitatis esse formam justificantem, qualis tamen afferri deberet à positivè id afferentibus.*

ARTICULUS V.

Solvuntur Objectiones.

783. **O** B. 1. Scripturæ sèpe adscribunt actui charitatis remissionem peccatorum, justificationem, sanctitatem, conjunctionem cum DEO &c: ergo ipsa est forma justificans. ant. prob. allatis textibus. *Luc. 7. v. 47. Remittuntur ei peccata multa; quoniam dilexit multum.* 1. *Petri 4. v. 8. Charitas operit multitudinem peccatorum.* *Joan. 14. v. 23. Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus:* ergo. Resp. S. Scriptura etiam dicit de charitate 1. *Cor. 13. v. 7. Omnia credit, omnia sperat &c.* quin actus charitatis sit formaliter actus fidei, aut spei. item *Jacob. 2. v. 24.* dicitur: *Ex operibus justificatur homo;* quin opera sint forma justificans.

Unde locutiones istæ sunt tropicæ, seu per metonymiam dictæ, sumendo causam pro effectu, quod frequentissimum est in Scripturis: & sic interpres communiter hos textus exponunt. In forma dist. ant. Scripturæ adscribunt actui charitatis remissionem peccatorum &c. tantum causæ. conc.

ant. tantum formæ. neg. ant. & cons. ad prob. neg. cons. Textus illi, etiam in sensu proprio accepti, significant tantum causam, & non formam; nam utique etiam remittuntur peccata à DEO; licet ipse non sit formalis remissio: & donans vestem operit alterum, licet non sit operimentum: atque propter invitationem alterius venimus in domum illius, licet invitatio non sit adven-tus.

784. Ob. 2. SS. Patres sèpe tribuunt charitati vim remittendi peccata, vel ea destruendi, & eam comparant, e. g. igni consumenti sylvam, aut rubiginem ferri, ut loquuntur SS. Gregorius, & Chrysostomus apud Vasquium in 1. 2. *disp. 203. c. 4. n. 34.* quorum similia habent alii: ergo charitas est forma expellens peccatum. Confir. 1. S. Bernardus *l. de modo bene vivendi c. 4. de timore DEI post medium* ait: *Perfecta etenim charitas perfecta est sanctitas:* ergo charitas perfecta est justificatio. Confir. 2. S. Augustinus. *de natur. & grat. c. 42.* sit de charitate: *Ipsa est enim verissima, plenissima, perfectissimæque justitia. & c. 70. seu ultimo. Charitas ergo inchoata inchoata justitia est, charitas proiecta proiecta justitia est, charitas magna magna justitia est, charitas perfecta perfecta justitia est:* & loquitur non de habitu charitatis, sed de actu, ut patet legenti contextum: ergo justitia, & actus charitatis sunt formaliter idem.

785. Resp. neg. cons. Imò, sicut ignis est tantum causa combustionis, vel consumptio-nis, ita ad mentem SS. Patrum actus charitatis est tantum causa justificationis, vel tantum est dispositio ad eam. Dein SS. Patrum comparationes non semper sunt ad omnem literam accipiendæ, sed eorum dicta sèpe in sensu metaphorico, vel allego-rico sunt intelligenda: certè S. Gregorius loco objecto, scilicet *homil. 33. in Evangelia* ait: *Quid, fratres mei, eſſe dilectionem credimus, niſi ignem?* quod dictum utique literaliter accipi nequit.

Ad confir. dist. ant. charitas est sanctitas in sensu literali. neg. ant. in sensu tropico. conc. anteced. & sub eadem distinc-tione conc. vel neg. cons. Certè S. Bernardus in verbis immediate antecedentibus utitur tropo; ait enim: *Timor iste* (loquitur de servili, quem charitas foras mittit) *sanc-tus est;* quia in mente hominis generat sanctitatem: certè timor literaliter non generat sanctitatem, aut charitatem: sed tantum tantum actus imperans determinat voluntatem, ad actum charitatis elicendum: sicut autem hec tantum dicta sunt tropicæ, ita & sequentia: *Perfecta etenim charitas perfecta est sanctitas;* licet enim charitas, & sanctitas, non sint realiter idem, sunt tamen conne-xæ, & in communī modo loquendi sèpe unum connexum dicitur esse alterum: sic sèpe dicimus: *Hoc iter fuit ejus mors:* vel: *fuit ejus promoto ad dignitatem.*

786. Ad 2. confir. dist. eodem modo dictum S. Augustini, & neg. cons. de justifi-catione literaliter, seu formaliter accepta in-

intelle&tam. S. Augustinus sape solet loqui per tropos, & pr&fertim ita, ut participationem causae, sive effectum, appelleret nomine causae, vel participati, ut expressè docet S. Thomas 2. 2. q. 23. a. 2. ad 1. & adit: *Hic enim modus loquendi consuetus est apud Platonicos, quorum doctrinis imbutus fuit Augustinus: quod quidam non aduententes, ex verbis ejus sumpserunt occasionem errandi.* Sic quoque, quia charitas nostra est participatio charitatis Divinæ, qua DEUS nos diligit, & quæ realiter est DEUS, etiam charitas nostra à S. Augustino. *I. 8. de Trinit. c. 8. vocatur DEUS, ut loc. modo cit. exponit Angelicus.*

787. Ob. 3. Actus perfectæ charitatis non est compoſſibilis cum peccato: ergo est forma ipsi contraria, ipſumque expellens, conſequenter est formaliter justificans. R&ſp. diſt. ant. actus charitatis non est compoſſibilis cum peccato actuali. conc. ant. cum peccato habituali. ſubdiſt. non est compoſſibilis vi ſua naturæ, & exigentia intrinſecæ. neg. ant. vi promiſſionis Divinæ. conc. ant. & neg. conſeq. Nunquam probabunt adverſarij, quod DEUS, ſi noluiſſet, perfectæ contritioni promittere remiſſionem peccati, debuiffet facere miraculum contra exigentiam actus contritionis: imo hoc videtur ab omnibus iis negari, qui negant, creaturem poſſe per actum contritionis, vel aliud meritum, ſatisfacere pro peccato.

788. Licet autem peccatum ſit aversio à DEO, & actus charitatis conveſio ad eum, non tamen ſequitur, quod iſte habeat vim deſtendi aversionem habitualem, ſeu offenſam; quia ex eo præcise, quod ſit conveſio ad DEUS, non habet actus charitatis tantam bonitatem, quantam malitiam habet offenſa, de qua re pluribus agitur *in tract. de incarn.* quin etiam in humanis, offenſa paulo gravior, non ſtatiu deleſtur per ſubſequente actum dilectionis. Quare, niſi DEUS misericorditer promiſſet, quod, poſto tali actu, vellet remittere offenſam ſuam, poſſet peccatum habituale manere, ſtan- te eo actu. Dixi ſuperiū, actum perfectæ charitatis non eſſe compoſſibilem cum peccato actuali; quia utique cum ſyncero amore DEI ſuper omnia non ſtatiu gravis ejusdem offenſa: ſed hoc haberet etiam amor DEI naturalis, qui tamen certò non expelliſt peccatum grave habituale.

789. Ob. 4. Amor DEI perfectus ſu-ponit fidem de eo, quod DEUS taliter amantem redamet: ergo eſt eſſentialiter conneſus cum reciprocō amore DEI, adeoque eſſentialiter incompoſſibilis cum inimicitia, vel odio DEI: ergo eſt forma expellens peccatum habituale, & conſequenter eſt justificatio formalis. R&ſp. cum Haunoldo *I. 2. rr. 3. c. 1. n. 703.* neg. ant. licet enim defacto debeamus credere, quod DEUS perfecte amantem redamet; quia id aliunde eſt revelatum: hoc tamen non exigit amor charitatis perfectæ ex ſua natura; modò enim da-retur revelatio de infinita bonitate, & amabilitate DEI, poſſet quis eum amare ſuper

omnia, eti revelatum non eſſet, quod DEUS taliter amantem redamet. Imo puto, fan&tos viros ſape de hoc non cogitare, & ta- men DEUM intensimè amare; licet id non ſemper faciant ex dictis. *n. 746. & seq.*

790. Ob. 5. Amans DEUM experit, ſe, ratione hujus ipsius ſui actus, amari à DEO plus, quam ipſe amet DEUM: ergo experit, reciprocum amorem DEI amicabilem erga ſe: ergo hic datur, adeoque actus charitatis non ſtatiu inimicitia DEI. prob. ant. hic ipſe actus, ab homine amante elicitus eſt donum gratiæ, à DEO collatum homini, ex amore ejusdem hominis: ergo, dum homo experit, ſe amare DEUM, hoc ipſo experit, ſe recipere à DEO donum, ex reciprocō hujus amore in ſe profeſtum, in quo plus DEUS ipſi dat, quam ipſe DEO offerat (nam actus bonus magis eſt à DEO, quam ab homine) atqui confeſſe alicui donum ex amore, eſt ei velle bonum, adeoque eum amicabiliter amare: ergo homo amans experit, ſe à DEO amicabiliter amari.

791. R&ſp. diſt. ant. Amans DEUM ex- perit ſe plus amari à DEO, amore aliquo benevolentia. conc. ant. amore amicitia. neg. ant. & cons. ad prob. conc. primum enthymem. neg. ſubſumptum, pr&fertim quoad ſecundam partem. & nego quoque ultimam conſequentiam. Etiam peccator, dum elicit actum attritionis ſupernaturem, idem experit; nam & hic actus eſt donum DEI, quod hic ex amore benevolentia in hominem confeſſt, quin amor ille DEI erga peccatorem ſit amor amicitia: ſed tantum amor benevolentia, qui tamen amor DEI erga nos aſtimabiliſt eſt in ſe, quam amor noſter quicunque erga DEUM.

Unde, ſi non aliunde haberemus noti- tiam de eo, quod DEUS diligentes ſe diligat amore amicitia, certe non poſſemus ab ex- perientia ſcire, quod DEUS eliciens actum charitatis vicissim amicabiliter diligat: imo nec ſuppoſita illa notitia experimur, ſa- tem non omnino certò, nos ita diligat à DEO; aliàs experiremur omnino certò, nos eſſe in ſtatum gratiæ reſtitutos per actum contritionis, quod non eſt verum; neque enim abſque ſpeciali revelatione de hoc omniſmodam certitudinem, ſed duntaxat ali- quam moralem, habere poſſumus.

792. Ob. 6. Amans DEUM eligit ma- gis coniungi cum DEO, quam cum o- mnibus aliis: imo alia omnia præ DEO con- temnit, & tradit ſe perfecte DEO, ſuam- que felicitatem in eo collocat, ut DEUM aeternum laudet, eique gratuletur &c. ergo, ſi talis non vicissim amaretur à DEO, atque ad visionem beatificam elevaretur, fieret in- felix ex hoc ipſo amore: ergo debet DEUS, ta- lem hominem vicissim amicabiliter diligere, ſinè qua dilectione ad visionem beatificam non elevaretur, prob. ultima conf. hunc amo- rem DEI dat ipſe DEUS homini; quia eſt gra- tia DEI: ſed repugnat, ut DEUS homini de- amore DEI, & homo ex hoc fiat in felix: ergo debet DEUS, talem hominem vicissim amicabiliter amare. Hoc argumentum, ut recte

recte ait Haunoldus *l. 2. tr. 3. n. 708.* prolixitate, & elegantiâ verborum involvit falaciam: addo: etiam involvit obscuritatem.

793. Resp. in forma. conc. ant. neg. cons. utramque. In primis, si homo nunquam esset elevandus ad eam visionem, non esset infelix ratione talis actus; quia hic eum non impidiret, quo minus ad eam visionem pertingeret. Secundò, saltem nec adversarius dicere potest, hominem fore ratione hujus amoris infelicem, si non statim elevetur ad visionem, modò spem habeat, quod ad illam aliquando sit elevandus: sed, si DEUS etiam hominem non statim post elicitum actum charitatis amicabiliter amaret, dummodo tamen actus hic esset meritum de congruo visionis (sicut in peccatore est meritum de congruo gratia) jam posset homo concipere spem visionis beatifica obtinenda, maxime accidente Divina promissione; licet hanc promissionem actus hic non exigit; unde non deberet homo esse infelix, si non statim amicabiliter amaretur: adeoque ex hoc capite non debet actus charitatis esse formaliter justificatio. Ad prob. conc. præmissis, neg. cons. syllogismus nullo modo est in forma, ut cuique facile patet; cum inferatur in conclusione, quod nullo modo est positum in præmissis. Adde, hoc argumentum recte retorqueri in actu spei, qui etiam datur a DEO homini: & hic vel maximè fit infelix, si re sperata excidat: sed non ratione actus spei, vi cuius homo non excidit bono sperato: sed ratione aliorum, qui ipsum impediunt a consecutione boni spei.

794. Ob. 7. Habitus charitatis formaliter justificat: ergo etiam actus charitatis, prob. cons. actus charitatis est nobilior habitu, tum quia actus est finis habitus, tum quia etiam est vitalis: ergo, si habitus justificat, multò magis justificat actus. Confir. 1. Qui elicit actum charitatis, ope omnipotentiae extrinsecè applicatae, sine habitu, diligit DEUM ut amicus: ergo vicissim DEUS ipsum diligit ut amicus. Confir. 2. Si quis peccator eliceret actum charitatis, seu contritionem perfectam, & non recipieret gratiam, ac moreretur, tamen non spoliaretur visione beatifica: ergo formaliter esset justus per ipsum actum charitatis: sed si hic actus in eo casu formaliter justificaret, justificat etiam in aliis casibus; quia est semper ejusdem speciei, & potentiae: ergo.

795. Resp. 1. om. ant. neg. cons. ad prob. neg. ant. actus est tantum finis qui habitus, seu opus ipsius, quod non debet esse nobilior suā causā, seu potentia. Aliud est, quod fortè operans, seu utens habitu, qui est finis cui, seu in cuius bonum infunditur habitus, debeat esse nobilior isto: sed hoc non facit ad rem. Quod spectat ad vitalitatem, licet quoad hanc habitus sit inferior actu, tamen habitus actu excedit; quia est aliquid permanens, & insuper potest causare amorem beatificum, qui nimirum quantum excedit amorem in via.

Resp. 2. neg. ant. Infunditur quidem habitus charitatis in justificatione, at non est forma justificans: sicut etiam infunditur habitus fidei, & spei, qui certò non justificant formaliter; cum possint manere, & actu maneat in peccatore. Forma justificans est gratia sanctificans, quæ ut diximus in tract. de grat. n. 266. est distincta ab habitu charitatis: quod etiam tradit S. Thomas. *l. 2. q. 110. a. 3. in corp.* & cum eo plurimi alii, qui omnes, teste Haunoldo. *l. 2. tr. 3. n. 709.* nobiscum negant, habitum charitatis formaliter justificare.

796. Ad 1. confir. neg. ant. attendat præcisè essentiâ actus charitatis; nam eliciens actum charitatis sine habitu, vel etiam eliciens eum cum habitu (si DEUS non misericorditer promisisset actui charitatis gratiam sanctificantem, vel non voluisset, hanc esse connexam cum habitu charitatis) diligenter DEUM, non ut amicus; quia non haberet proportionem in natura: sed tantum diligenter ut benevolus: nec tali amori benevolentia necessariò deberet respondere amor amicabilis DEI, presertim si DEUS prius sit offensus, ut hic ponitur; cum ponatur amans debere justificari, seu a peccato, & injustitia liberari; non enim statim, quando amat offendens, debet vicissim offensus redamare, nisi aliunde offensa tollatur.

Ad 2. confir. neg. ant. cum Tannero tom. 2. disp. 6. q. 5. dub. 2. n. 47. saltem, si talis donaretur visione beatifica, id non fieret ob exigentiam actus charitatis: sed deberet promissio DEI, vel alius favor accedere. In hac quidem providentia non relinquitur actus charitatis sine gratia, sed hæc statim in eodem instanti infunditur; quia DEUS id promisit: in alia autem providentia posset DEUS, tali homini negare visionem beatificam; nec enim teneretur, eam illi conferre; nam actus charitatis, ab homine elicitus, non posset DEUM obligare. Si autem DEUS etiam pro eo statu veller, eam visionem tali actui promittere, aut etiam independenter ab omni promissione eam liberaliter conferre, id non fieret ex exigentia actus charitatis, sed ex gratuita benignitate DEI.

797. Ob. 8. Posset homo post actum charitatis elicitum statim mori, & tunc illi sine habitu charitatis, aut gratia, statim conferri visio beatifica, ex qua mox oriretur amor beatificus: ergo per istum justificatur: ergo etiam per actum charitatis in via, qui est ejusdem speciei cum amore in patria. Resp. dist. ant. posset tali morienti statim conferri visio, & inde oriri amor, in hac providentia. neg. ant. posset id fieri in alia providentia, & de absoluta DEI potentia. conc. ant. & om. 1. cons. neg. secundam. In hac providentia id fieri non potest; quia in ista providentia eliciens actum charitatis statim confertur gratia habitualis, quæ est unica causa formalis justificationis in hac providentia: & cum hac confertur quoque habitus charitatis, qui dein permanet etiam

am in celo, & influit in amorem beatificum.

798. Quod autem de absoluta DEI potentia possit sine gratia, & habitu charitatis, statim conferri visio, & ex hac oriri amor beatificus, non quidem appetit implicantia (si aliqua sit, facilior est solutio argumenti objecti) interim tamen non est certum, quod in eo casu visio, vel amor beatificus, formaliter justificaret: certe Tannerus *tom. 2. disp. 1. q. 3. dub. 3. n. 25.* negat, visionem beatificam esse formalem iustificationem, aut incompossibilem cum peccato (quod quidem videtur ut cunque posse dici de peccato habituali, at non de actuali.) & *disp. 6. q. 5. dub. 2. n. 46.* idem negat de amore beatifico; hinc superius omisi primam consq.

Sed, licet omittatur, quod in alia providentia visio beatifica esset aliqua forma, de se potens, expellere peccatum, & aliquo modo justificare, ideo haec prærogativa ei esset attribuenda; quia ex genere suo est maxima creatura similitudo cum DEO, ut docemur *1. Joan. 3. v. 2.* *Similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est:* item est hereditas filiorum DEI, est revelatio faciei Divinae, atque admissio intima ad aliquam quasi familiaritatem cum DEO: adeoque saltem naturaliter non potest stare cum inimicitia DEI, sed hoc ipso, quod DEUS eam conferat, saltem si connaturaliter agere vult, cedit jure suo, si quod habuit, ad inimicitiam.

799. Pariter amor beatificus etiam facilius dici potest aliqua iustificatio, pro alia providentia, saltem si sumatur reduplicative ut beatificus; nam ut talis supponit essentialiter visionem beatificam, & certitu-

dinem summam de hac non amittenda (alias enim non esset beatificus, seu plenè satiatus) sic autem acceptus est intima, & perpetua fruitio DEI, & torrens ille voluptatis, de quo psalmista ait: *psal. 35. v. 9.* *Torrente voluptatis tuae potabis eos:* est etiam hereditas filiorum DEI &c. quæ naturaliter saltem non videntur possit stare cum inimicitia DEI. Potest tamen fors responderi, amorem beatificum ita consideratum, cum semper supponat visionem, etiam semper supponere iustificationem, adeoque tantum esse iustificationem arguitivè talem, saltem quoad actum secundum: quamvis in actu primo sufficientiam ad formaliter iustificandum haberet, nisi semper ab alia iustificatione præveniretur.

800. Econtra vero actus charitatis in via nullum habet simile prædicatum, ex quo similiter inferatur, eum ex natura sua incompossibilem esse cum peccato habituali, & ex eadem natura sua exigere redamnationem amicabilem DEI: imo videtur, ex nostris rationibus positivè probatum esse, quod ipsi haec ex natura sua minimè convenient. Neque etiam amor beatificus reduplicative sumptus (quidquid sit de eo specificative tantum accepto) est ejusdem speciei cum amore in via; quia essentialiter præsupponit visionem beatificam, & ratione hujus ita præsupposita, etiam in consideratione Theologica, vel maxime differt ab actu charitatis in via. Finiamus tandem totum de virtutibus Theologicis tractatum illa Ecclesiæ oratione ad DEUM. *Dom. 13. post Pentecosten:* *Da nobis fidei, spei, & charitatis augmentum:* & ut mereamur assequi, quod promittis, fac nos amare, quod præcipes.

